

jući: <mlijeko>⁸»desetog dana osmog mjeseca nastaje bijeli kolostrum⁹. Gnjilenje, naime, i prerađivanje su suprotni, gnoj je gnjilenje, a mlijeko ide u red prerađenih stvari.« A u knjizi *O djelovanju elemenata* Aristotel πέψει – prerađivanju ne čini suprotnim σαπρότης – gnjilenje¹⁰, nego ὠμότης – prijesnost: »Dozrijevanje je neko prerađivanje.« I kasnije: »ὠμότης δ' ἐστὶν τὸ ἐναντίον.¹¹ Prijesnost je suprotna <prerađivanju>.«

A o metafori ovako piše u 22. poglavlju *Poetike*: »Naime, stvoriti dobru metaforu slično je onom *motriti*.« Nije li gnoj po boji i konzistenciji gotovo sličan mlijeku? I liječnici gnoj zovu prerađenim gnjiležom.¹² Zašto se, dakle, Empedoklo nije poslužio ispravnom metaforom ako je to <međusobno> slično u prerađivanju, konzistenciji i boji? To su sve optužbe protiv Empedokla za koje smo mogli nešto pridonijeti da ih se razriješi; ostale smo pustili jer se nismo mogli poslužiti svjedočanstvima niti Empedokla, čijih je fragmenata malo preživjelo, niti drugih pisaca.

Obrana Anaksagore [na margini]

Sada pozovimo Anaksagoru na raspravu. Njemu Aristotel predbacuje tri optužbe slične ovoj zadnjoj <optužbi> Empedokla na početku 1. knjige *O nastajanju*: »Nije poznavao pravu riječ«, tj. riječ za nastajanje. I u 8. knjizi *O biću*, u šestom poglavlju, predbacuje mu što se nije znao umjesto imenom μικρότης,

⁸ Nedostaje ili »mlijeko« (usp. grčki tekst) ili, kako Didot prevodi: »o mlijeku«

⁹ Vjerojatno se radi o dvoznačnosti riječi πύον. Empedoklo misli na značenje: prvo mlijeko – kolostrum, a Aristotel na gnoj.

¹⁰ Usp. ARIST. G A 777a.8 – 12 σαπρότης γὰρ καὶ πέψις ἐναντίον.

¹¹ Usp. ARIST. Mete. 380a.27 πέπανσις μὲν οὖν εἴρηται τί ἐστὶν ὠμότης δ' ἐστὶν τὸ ἐναντίον.

¹² Petrić stih tumači metaforički, kao i Aristotel, samo što Petrić tu metaforu prihvaća, a Aristotel je drži neumjesnom. Petrić (ni Aristotel) očito ne zna za mogući prijevod riječi πύον kao *colostrum*, čime Empedoklov stih postaje sasvim jasan.